

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Contractus in specie secundum rubricarum ordinem
exponens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. II. De Juribus singularibus, quæ Ecclesiæ quæ Debitrici competunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63816)

*De Juribus singularibus, quæ Ecclesiæ quæ Debitrici
competunt.*

SUMMARI A.

9. Primum beneficium Ecclesiæ, ut debitrici competens est exceptio non factæ versionis in rem Ecclesiæ à creditore probanda. 10. An hæc exceptio locum habeat in solo mutuo, aut etiam in aliis Contractibus alienativis, relatis aliorum opinionibus, cum distinctione resolvitur. 11. Secundum beneficium est exceptio N. N. P. quæ est perpetua. 12. Quod probatur, & ad argumenta Bœhmeri respondetur. 13. Ecclesiæ potest per partiales solutiones creditoribus suis satisfacere. 14. Contra Ecclesiæ non habet locum conditio indebiti. 15. Quod negat Bœhmerus, sed sine sufficienti fundamento. 16. Ecclesiæ tantum tenetur creditoribus solvere usuras ad quartam centesimam, & si ad alienationem deveniri oporteat, potest bona immobilia, reservata sibi electione, in solutum dare. 17. Beneficium cessionis nullatenus, bene verò competentie Ecclesiæ tribuimus. 18. Pactum de ingrediendo Creditor adversus Ecclesiæ debitricem Chirographo apponere nequit.

MUltis, iisque insignibus Ecclesiæ adversus debitores suos munitam esse privilegiis, & juribus singularibus, præcedente Paragrapho tum ex SS. Canonibus, & LL. tum ex concordia interpretum sensu, ac ipsa etiam Ecclesiarum praxi contra Bœhmerum, Ecclesiæ Orthodoxæ proto-maltygem, luculenter evicimus: jam etiam demonstrandum erit, Ecclesiæ, si ut *debitrix* spectetur, peculiaribus gaudere favoribus, ac exceptionum umbone adversus creditores suos protectam esse. Utemur autem iisdem probationum subsidiis, quibus Ecclesiæ *creditrices* jura singularia stabilivimus, & Bœhmerum, ubi is veritati locum cessit, promptis studiis sequemur; eundem rursus declinaturi, ubi privatis affectibus indulgisse deprehenderimus.

9 Inter jura singularia quæ Ecclesiæ *debitrici* competunt adversus creditores, primo loco nominari meretur famosa

illa exceptio *non factæ versionis in rem Ecclesiæ*. Estque hæc exceptio ipso Bœhmero teste in §. 32. *ad tit. Deposit.* in Jure utroque satis fundata. Videlicet in *Novell. 120. cap. 6. §. 3.* & inde desumpta *Auth. Hoc jus porrectam. C. de SS. Eccles.* & in *cap. 1. de Deposit. cap. 4. de fidejuss.* Exceptio hæc præcipue locum invenit in *mutuo* (ut Textus allegatos inspicienti patebit) ita, ut, si Ecclesiæ à creditore suo *conditione certi ex mutuo* conventa fuerit, eidem prius satisfacere non teneatur, quam pecuniam mutuam in Ecclesiæ commodum, ac utilitatem versam fuisse, creditor probaverit: attamen hæc exceptio Ecclesiæ non pro omni mutuo accommodatur, sed videndum est, an Prælatum cum consensu Capituli mutuam acceperit? An verò sua unius autoritate? An alius ad contrahendum mutuam ab Ecclesiæ deputatus fuerit? Nos ad istos casus inferius *ad tit. de Commod.* ubi etiam de

Contractu *mutui* ex Professo agemus, nostras Resolutiones dabimus.

10 Illa verò quæstio hic resolvenda est: an dicta exceptione Ecclesia uti possit in aliis quoque contractibus, in quibus ad alienationem devenitur? Innocentius in *cap. I. de Deposit. Princ.* censet, in tribus duntaxat contractibus, videlicet in *mutuo, deposito, & venditione* exceptioni *non factæ versionis in rem Ecclesiæ* locum esse. Card. de Luca *de alienat. & contr. prohib. Discurs. I. n. 69. & seq.* admittit hanc exceptionem in *venditione*, sub hac tamen limitatione, ut, si ejusmodi alienationi intervenerint quidem solennitates in *extrav. ambitiosæ de rebus Eccles. non alienand. inter commun.* præscriptæ, ac etiam beneplacitum Apostolicum accesserit, ipsa tamen forma in eodem definita, servata non fuerit, alienatio talis periculo stet emptoris, adeo, ut, si pretium in bonum Ecclesiæ juxta causam in beneplacito Apostolico expressam versum fuisse probare nequiverit, Ecclesia rem suam, tanquam malè alienatam rursus vindicare poterit, quia talis actus est nullus, & perinde est, ac si alienatio nunquam facta fuisset. Stephan. Gratian. *Discept. forens. cap. 45. n. 34.* cum Molina *de Primogen. lib. 4. cap. 4. à n. 20.* distinguit inter venditionem, quæ fit ex causa *necessitatis*, & quæ fit ex libera *voluntate*, propter utilitatem duntaxat ipsius Ecclesiæ; ac priori casu, ait, emptori incumbere probationem *versionis in bonum Ecclesiæ*, non item in posteriori. Trentacinius *var. resolut. lib. 2. resolut. 2. de Act. n. 12.* simpliciter negat, huic exceptioni in aliis quibuscunque contractibus, præterquam in *mutuo*, locum esse. Ratio ejus est,

quod minoribus, quibus aliàs Ecclesia æquiparatur in *c. I. de Integr. restit.* Hæc exceptio in *mutuo* tantum concessa legatur in *l. I. & ibi Gloss. & DD. C. si advers. credit.* Ratio autem, cur id in *mutuo* tantum procedat, hæc ab eodem, & Panormit. *ad cap. I. de Deposit. n. 9.* redditur, quod Prælati sint prompti ad recipiendum *mutuum*, & fœneratores promptiores ad mutuandum: unde si Ecclesia indifferenter ex *mutuo* teneretur, de facili bona Ecclesiæ alienarentur, quod periculum non æquè subest in aliis contractibus. Bœhmerus hanc quæstionem sic dirimit, & dicit, dictam exceptionem eo tantum casu emptori opponi posse, quo Ecclesia ad *æs alienum* expungendum, dum non suppetunt mobilia, ex quibus satisfaciat, quasi necessitatur bona quædam immobilia distrahere. Colligitur ex *cit. Auth. Hoc jus porrectum. C. de SS. Eccles.* ubi Imperator emptorem cautum & sollicitum esse jubet, ut pecunia in necessitatem eam, ob quam alienatio facta est, vertatur, ibi: *Pretio modis omnibus pro debito dando, aliter enim res emptori non conceditur, & hoc inscribatur ad emptoris securitatem, nihil esse factum in ea re ad damnum Divinæ domus.* In aliis porrò contractibus Ecclesiæ beneficium *restitutionis* salvum manere, ait, non etiam exceptionem, de qua hic sermo est. Verùm hæc explicatio ab illa non differt, quam supra ex Gratiano *Discept. forens.* retulimus, cum utique illa venditio ex causa *necessitatis* fieri dicatur, quæ ob *æs alienum* dissolvendum ab Ecclesia celebratur, nec facile alius casus *necessitatis* fingi possit, qui Ecclesiam ad alienanda bona sua immobilia impelleret. Nos subinde distin-

inctionem *Stephani Gratiani* recipimus, & emptorem obstringimus, ut in casu venditionis *necessariae* versionem in utilitatem Ecclesiae factam probet, non item in venditione *voluntaria*; nam, cum haec venditio solius *utilitatis* gratia instituat, in damno, aut periculo ejus Ecclesia non versetur, ad quod avertendum unice probatio versionis ab emptore exigitur. Hanc ipsam exceptionem eatenus ad contractum *Depositi* extendimus, ut, si creditor asserat, pecunias apud Clericum depositas, in rem Ecclesiae fuisse conversas, hanc versionem (sicubi Ecclesiam convenire vult) probare teneatur; sed hoc ipsum singulare non est, cum quilibet, qui aliquid asserit, & intentionem suam in certa aliqua qualitate fundat, eandem probare teneatur *l. 2. ff. de Probat. l. 1. C. eod.*

¶ *Secundum beneficium*, quo Ecclesia debitorum fruitur, est exceptio *non numerata pecunia*, quae aliis quidem debitoribus, quo odiosum probationis onus non facta numerationis a se amoliantur, & in adversarium transferant, biennio duntaxat a die interpositae cautionis numerando proficit, *§. un. f. de Lit. oblig. l. 8. 10. §. 14. C. de non numer. pecun.* Illo autem transacto, aut penitus exspirat, aut juxta alios, in quantum haec exceptio privilegiata est. Ecclesiae tamen, ut favorabilis est, perpetuo competit. Et ita defenditur a *Tiraquello privileg. 154.* *Barbos. ad l. 14. C. de N. N. P. n. 9.* *Card. Mant. de Tacit. §. Ambig. conv. lib. 18. tit. 6. n. 25.* *Manzio in special. jur. comm. voce: Ecclesia favor n. 31.* *§. voce: Pia causa n. 27.* *Mascard. de Probat. conclus. 361. n. 32.* *Carpzov. Part. 2. constit. 29. defi-*

nit. 19. *Contra Panormit. ad cap. ult. de Solut. n. 19.* *Boehmerum ad tit. de Depos. §. 44.* *Trentacinq. Var. Resolut. lib. 2. resolut. 1. de Action. n. 16.* qui posterior author non satis sibi constare videtur, dum *l. 3. resol. 20. de Solut.* scribit, negantium opinionem, non procedere in *foro conscientiae*, imò nequidem in foro externo eo casu, quo creditor mutuum in Ecclesiae utilitatem conversum fuisse probare debet. Nos *12* duplici argumento assertum nostrum roboramus. I. Quod haec exceptio *minori* perpetuo competat *l. fin. C. in quib. caus. in integr. restit.* Ergo etiam Ecclesiae competit, utpote, quae jure, & beneficiis minorum gaudet *cap. 1. de in integr. restit.* Hoc argumentum alicujus roboris esse, ipse *Boehmerus* fateatur *§. 45. cit. tit.* attamen, ne a sua sententia discedere cogatur, inter *Ecclesiam*, & *Minorem*, quo ad hoc beneficium binam disparitatem reddit. I. Quod *Minor*, quamdiu *Minor* est, cum semper restitui possit, consultius imperatori visum est, cursum biennii interim suspendere; *melius*, inquit, *esse intacta eorum jura servari, quam post causam vulneratam remedium quaerere.* At Ecclesia beneficio restitutionis tantum intra *quadriennium* a tempore laesionis gaudet, & propterea, si pecunia ipsi numerata non est, & biennium est elapsum, ab illo tempore laesio emergit, & sic intra quadriennium restitutionem petere debet, postea autem excludetur. II. Haec ipsa exceptio etiam respectu *Minoris* non est *perpetua*, sed tantum intra tempora *Minorennitatis* quiescit, mox autem currere incipit ab eo tempore, quo annum 26. attingit, consequenter hoc ad Ecclesiam applicari

nequit, quippe quæ statum suum nunquam mutat, sed contenta esse debet, quod eidem restitutio in integrum intra quadriennium indulgeatur. Sed neutrum nos terret. Non primum, quia Ecclesiæ æque, ac Minori melius prospicitur, si cursus biennii interim suspendatur, & intacta ejus jura serventur, quàm si post vuleratam causam, hoc est, post læsionem, ad extraordinarium restitutionis remedium recurrere oporteat. Non secundum quanquam enim in *Minoribus* hoc beneficium cum tempore cesset, dum scilicet *Majorenes* facti sunt, non tamen sequitur, quod quoad Ecclesiam cessare debeat, eò, quod statum suum nunquam mutet, quin potius à contrario inferendum erit, cum Ecclesia alieno ductu, & nutu perpetuò regatur, cujus intuitu ipsi *Minores* adeò privilegiati fuerunt, condecens esse, ut istud beneficium Ecclesiæ potius prorogetur, quàm arctetur, maximè, cum res judicata nondum sit, quod Ecclesiæ læsionem probabiliter ignorantem etiam *quadriennium restitutionis* non currat.

Alterum fundamentum nostræ Assertionis in eo collocamus, quod biennialis ille terminus, ad quem exceptio *non numeratæ pecuniæ* restricta est, non lege quadam Canonica statutus sit, sed Civili in *l. 14. C. de N. N. P.* ideòque Ecclesiam ea lege non obligari. Arg. *cap. 10. de Constit.* scio, quid ad hoc respondeat Panormitanus *loc. cit.* ait enim, legem Civilem, quæ exceptionem *non numeratæ pecuniæ* intra metas biennii conclusit, non esse odiosam, sed favorabilem, cum debitorem absolvat ob onere probandi, pecuniam sibi numeratam non fuisse; quapropter, si Ecclesia

hoc privilegio uti velit, debet illud cum suis limitationibus recipere. Non proletarium esse Panormitani argumentum, ultro concedimus, eoque etiam nos persuaderi pateremur, nisi majorem æquitatem pro Ecclesia, quàm pro quocunque alio debitore pugnare videremus. Non diffitemur, *l. 14. C. de N. N. P.* esse favorabilem debitoribus, sed quia omnibus hic favor concessus est, Ecclesiæ, cujus causa omnium favoratissima est, vix favorabilis dici potest: privilegium enim se à lege communi per hoc distinguit, quod hæc transeat in omnes, illud paucorum beneficium sit. Exceptio *non numeratæ pecuniæ* favorabilis est, geminata confessione asseveramus, sed quia biennali temporis lapsu, angusto ad eò limite circumscripta est, odiosa qualitate non caret, maximè in illorum Sententia, qui debitori, elapso biennio, nullam omnino exceptionem competere autumant, utut maximè paratus sit, probare, pecuniam sibi numeratam non esse: An non ergo æquius est, ut Ecclesia cum reliquis debitoribus non eodem jure censeatur, sed, sicut majori præ illis honoris prærogativa lætatur, ita amplioribus beneficiorum legalium fruatur emolumentis. Quodsi tamen hac explicatione nec Panormitano, nec illis, qui ab eo stant, præjudicatam opinionem eximere valemus, id saltem nobis concedant, quòd hæc æquitas Canonica servanda sit in terris Ecclesiæ, in quibus habet illa temporalem jurisdictionem, juxta mentem *Angeli, Innocentii, Romani, & aliorum*, quos allegat Trentacinq. *d. lib. 3. resolut. 20. de solut. num. 32.*

Tertium beneficium, quod Ecclesia

13
fia

fiæ quâ debitori vindicamus, in eo consistit, quod creditoribus suis per partiales solutiones satisfacere possit (id quod aliàs invito creditore fieri non potest l. 9. C. de Solut. l. 41. §. 1. ff. de Usur.) argumentum defumitur à libertate, in cuius favorem particularis solutio invito quoque creditori obtrudi potest l. 4. §. 6. ff. de Stat. libert. Barbof. J. E. V. lib. 2. cap. 13. n. 54. Nicolaus Everhardus loc. 58. à libertate ad Ecclesiam. Sed displicet hoc Boehmero, ait enim ad cit. tit. de Deposit. §. 46. Si aliud deest argumentum, de veritate sententiæ dubito, cum jam aliquoties adstruxerim, argumenta à libertate, aliisque favorabilibus causis satis esse infirma, cum causæ privilegiatæ haud admittant extensionem. Magis adhuc ridet rationem, quam Barbosa loc. cit. assignat, inquit: Quod Ecclesia, quæ contraxit debitum pro utilitate, & necessitate, videatur illud contraxisse pro libertate, & redemptione animarum à manibus diaboli quo ad vivos, & à pœnis purgatorii quo ad defunctos. Quæ verba sic per sarcasum Boehmerus interpretatur: Quæ ratio sanè indigitat: unice in favorem Clericorum tale debitum contractum presumi, utpote quorum fingitur esse, è manibus diaboli animas post mortem redimere. Vah! quàm acutè! sed acutiùs, aut certè melius animæ suæ Boehmerus, consultum iret, si Clericorum nostrorum manus adhuc dum vivit, prehenderet, nam post fata frustra exspectet, se ipsorum ope, & auxilio è manibus diaboli ereptum iri. Purgatorius quidem ignis, stantibus his circumstantiis, ipsum non uret: non enim solent hæ flammæ animas illas lambere, quæ, inter mortales dum agerent, mordaci dente Ecclesiam

arrodere non cessârunt. Cæteròquin in sententiam Boehmeri, qua defendit, à libertate ad Ecclesiam non duci bonum argumentum, si per libertatem intelligit libertatem conscientie, non invito concedimus.

Quartum beneficium Ecclesiæ debitori competens dicitur esse exceptio non competens actionis, qua Ecclesia se tuetur adversus eum, qui indebitum per errorem se solvisse dicit. Fundamentum hujus privilegii reperitur in §. 7. J. de Oblig. quæ quasi ex contract. ubi ita Imperator Justinianus statuit: In iis tantummodo legatis, & fideicommissis, quæ Sacrosanctis Ecclesiis, & cæteris venerabilibus locis, quæ religionis, vel pietatis intuitu honorantur, relicta sunt, quæ, si indebita solvantur, non repetuntur. Corroboratur ex l. 32. §. 2. ff. de Condit. indebit. ubi Julianus decidit, quod mulier (hoc est mater) si in ea opinione sit, ut credat se pro dote obligatam, atque ex hac erronea persuasione filiam dotet, quidquid dotis nomine dederit, non repetit: Rationem suæ decisionis Jurisconsultus hanc reddit: Sublata enim falsa opinione, relinquatur pietatis causa, ex qua NB. solutum repeti non potest. Similis tenoris sunt textus in l. 27. §. 1. & l. 34. ff. de Negot. gest. Defensores hujus privilegii sunt Tiraquellus privil. 119. & Barbosa J. E. V. lib. 2. cap. 13. n. 32. cum aliis ibidem allegatis.

Boehmerus tamen nihil pietatis, nihil æquitatis in hoc privilegio invenit, unde religioni sibi ducit, id ipsum Ecclesiæ asserere. Ad textus adductos, & quidem ad §. 7. J. de Oblig. quæ quasi ex contr. respondet, conditionem indebiti non absolute denegari, sed tunc demum, si hæres per mendacium negaverit,

rit, aliquid *Ecclesiæ* esse relictum, idque in *pœnam mendacii*, extra quod non denegatur repetitio, etiam in legatis ad *pias causas*, verba enim initialia d. §. sic habent: *Ex quibusdam tamen causis repeti non potest, quod per errorem non debitum solutum sit. Sic namque definierunt veteres, ex quibus causis inficiando lis crescit, ex iis causis non debitum solutum repeti non posse: veluti ex Lege Aquilia, item ex legato.* Dicitur autem inficiando lis crescere in jure, quando quis ideo, quod rem petitam abnegaverit, convictus postea, pro *simplo* propter mendacium condemnatur in *duplum*, l. 1. §. 1. ff. deposit. l. 23. §. 10. ff. ad Leg. Aquil. At quàm nihil pietatis, nihil veritatis, & consequenter nihil ponderis habeat hæc Bœhmeri responsio, exinde patet, quod Imperator hoc augmentum dupli, sive pœnam inficiationis ad omnia quidem legata ab initio extenderit, dein verò ad *legata pia* duntaxat restrinxerit. Sic enim sonant ejus verba in cit. §. *Nostra autem constitutio, cum unam naturam omnibus legatis, & fideicommissis indulset, hujusmodi augmentum in omnibus legatis, & fideicommissis extendi voluit: sed non omnibus legatariis hoc præbuit, sed tantummodo in illis legatis, & fideicommissis, quæ Sacrosanctis Ecclesiis, & cæteris venerabilibus locis quæ religionis, & pietatis intuitu honorantur, relicta sunt: quæ, si indebita solvantur, non repetuntur.* Si repetitio indebiti eo duntaxat casu denegatur, quando condicere volens inficiatus est, idque in *pœnam mendacii*, ut putat Bœhmerus, cur hæc pœna tantum obtinet quo ad *legata pia*? An non æquè mentitur, qui alia legata inficiatur? cur ergo non eadem pœna feritur? haud alia

ratio assignari potest, ait Manzius ad d. §. 7. n. 13. quam quod hoc sit introductum propter favorem religionis, & causæ piæ. Unde nec illud quidquam momenti habet, dum Bœhmerus scribit ad tit. *Deposit.* §. 47. *Non omne, quod in legatis ad causas pias leges singulariter constituerunt, ad nomina Ecclesiastica trahendum, ne peccemus contra l. 14. ff. de LL.* Non peccamus contra hanc legem, cum hanc extensionem faciamus ex identitate rationis, scilicet ob favorem religionis, & *causa pia*, quæ ratio eadem in aliis nominibus Ecclesiasticis, ac in legatis piis reperitur. Unde subintrat aliud juris axioma: *Quæ non differunt ratione, non differunt juris dispositione.* Et de similibus idem debet esse judicium arg. cap. 2. de *Translat. Episc.* Videat igitur Bœhmerus, ne ipse in l. 13. ff. de LL. committat. Quid autem ad l. 32. §. 2. ff. de *Cond. indeb.* ponit? negat talem pietatis respectum in nominibus Ecclesiasticis adesse, qui in cit. l. respectu matris, filiam dotantis, supponitur, ex regula generali, quod in dubio, qui solvit, non præsumatur donare. An non melior, & fortior præsumptio illa, quam Jurisconsultus Papinianus pro causa pia generaliter capit, dicendo: *Summam esse rationem, quæ pro religione facit?* sine dubio, si aliorum hominum in Ecclesias affectum juxta Bœhmeri indolem metiri oporteret, admitterem, præsumptionem violentissimam esse adversus eum, qui Ecclesiæ quidquam solvit, quod non donandi animo dederit, ideoque tanquam indebitum repetere possit. Sed paucis tam avarum, ne quid gravius dicam, Bœhmeri ingenium inesse reor.

Quintum privilegium Ecclesiæ de-16
biri-

bitrici concessum, legitur in auth. *Hoc jus porrectum C. de SS. Eccles.* ubi Imperator Justinianus statuit, ut, si Ecclesia multo ære alieno gravata sit, & creditor solutionem urgeat, hoc ordine procedatur. Primo ex rebus mobilibus solutio fiat; quod si ex mobilibus solvi non possit, *res immobiles specialiter pignori dentur, quarum fructus creditor sibi reputet tam in sortem, quam in usuras usque ad quartam centesimæ.* Quod si creditor bona sibi oblata nolit accipere, distrahenda sunt, & emptore non invento, *res aestimata districtè creditori in solutum detur.* Ex qua authentica apparet, quod duplici beneficio Justinianus Ecclesias obæratas adjuvare voluerit, I. minuendo usuras, quas ad quartam centesimæ, hoc est, 3. pro cent. restrinxit. II. Permittendo, ut Ecclesia, emptore non invento, bona sua creditoribus in solutum dare possit, cujus beneficii specialitas in eo consistit, quod electio circa res alienandas non sit creditoris, ut in aliis debitis, quæ in solutum dantur, aliàs juris est; sed hæc optio est penès Ecclesiam debetricem, ut, quæ ex bonis suis in solutum dare velit, sibi integrum sit. Colligo id ex illis verbis *d. auth. sit tamen ea res* (scilicet in solutum danda *mediocris inter ceteras, inspecta ipsius qualitate, quantitate, & onere.* Expressius adhuc ex *Novell. 120.* (unde *cit. auth. desumpta est*) *cap. 6. §. 2. in fin. quod autem præbetur in hoc immobilis res, non per electionem creditoris detur, sed secundum æquitatem: aliud quidem fructiferarum, aliud verò possessionum sterilium ejusdem venerabilis domus.* Contra hoc privilegium Bæhmerus nihil opponit, sed illud, utpote aperta juris decisione subnixum, pro

valido, & legitimo agnoscit. Aliam tamen fraudem struit Ecclesiæ, ut mox audiemus.

Denique (inquit §. 50. ad cit. tit.) 17 tribuunt etiam Ecclesiæ obæratæ beneficium CESSIONIS, & COMPETENTIÆ, si ad concursum provocare malit, idque facere potest. Nullam quidem juris sanctionem, quæ ejusmodi beneficium firmetur, adducit, sed solam auctoritatem Brunnemani *de Concurf. credit. cap. 1. §. 5. ibique Stryk. in not. voce Ecclesia.* Nec quo ad primum membrum scilicet *cessionis* beneficium ipsi horum aucthorum sententia displicet, dum scribit: *Quod bonis cedere possit (Ecclesia) non adeo dubium habere videtur, quamvis enim contra squalorem carceris hoc beneficio non indigeat, liberanda tamen est à molestiis creditorum.* Addit rationem: *Hoc quoque convenit justitiæ, quam Ecclesia imprimis ob oculos habere debet, nè aliàs, qui prærogativam quandam in solutione habent, cessione non facta, postponantur.* Alterum verò beneficium, scilicet *competentiæ*, quod iidem authores Ecclesiæ tribuunt, inutile, imo probrosum ipsis fore asserit, *in quem finem, ait, Ecclesia, tanquam quædam Universitas indigeat beneficio COMPETENTIÆ, non adeo liquet. si dicis, Clericis esse necessaria vitæ alimenta relinquenda, in suspensionem deduci possumus, nos quoque ECCLESIAM constituere in CLERICIS.* Rem subinde hac distinctione componi posse autumat: aut Ecclesiæ, Monasteria, aliæve id genus sodalitia jam sunt destructa, & desolata, aut Ecclesiæ adhuc extant salvæ, & functiones Ecclesiasticæ continuantur. Priori casu dicit, bona Ecclesiæ simpliciter esse cedenda, cum non supersint mini-

(C)

stri,

stri, quibus de vitæ necessariis prospiciendum sit. Altero vero casu æquum, piúmque esse, ut reditus necessarij ministris Ecclesiæ relinquantur, si aliunde eis prospici nequit. Sed utrumque fieri posse citra *competentiæ* beneficium.

Bœhmere serva tu beneficium *cessionis* Ecclesiis tuis, nos beneficium *competentiæ* nostris vindicamus. Et quidem beneficium *cessionis* Ecclesiæ nostræ ideo repudiant, quia nunquam sine propudio cedentis cessio fieri potest. *Et si enim cessio honorum infamiam non irrogat* (scribit Fagnanus ad cap. Odoardus de Solut.) *sugillat tamen statum cedentis, saltem quantum ad infamiam facti*, dum homines passim de tali debitore pessimè sentiunt, & eundem de coctorem substantiæ suæ proclamant, quam sanè labem, ne Ecclesiis inferri patiamur, summa æquitas suadet. Unde Ecclesia sine ulla bonorum cessione in tantum conveniri duntaxat potest, in quantum facere potest arg. l. 6. §. 16. cum 3. seqq. ff. de re jud. ubi hæc exemptio *militi, patrono, donatori* &c. tributa legitur, quorum conditio utique melior, aut favorabilior, quàm Ecclesiæ non est. Nec præjudicium, quod inde creditores privilegiati pati videntur, facit, ut propterea Ecclesia iniquitatis, vel injustitiæ insimulari queat, quia nec credito, nec prioritatis prærogativa excidunt, sed utrumque duntaxat differitur, dum Ecclesia (quæ, ut plerumque fit, non sua culpa, sed fortunæ injuria facultatibus lapsa est) ad pinquiorum fortunam pervenerit. Et hoc vocamus privilegium *competentiæ*, quod, cum Clericis in reverentiam totius ordinis Clericalis in cap. Odoardus 3. de

Solut. tributum fuerit, tanto minus Ecclesiis negari debet. Quapropter illa Bœhmeri distinctio non placet, quæ dicit, bona Ecclesiarum dirutarum creditoribus indistinctè esse cedenda, cum non habeant amplius ministros, quibus alimenta præbenda sint, sed potius ipsis principibus, intra quorum territorium Ecclesiæ olim steterunt, incumbere dicendum est, ut Ecclesias injuria temporum desolatas, rursus è suis ruinis educant, & ex residuis bonis, si sufficiant, restaurent, quatenus hoc pacto & fundatorum piissimæ intentioni ex æquo satisfiat, & restitutis officiis Ecclesiasticis, Divino cultui quàm optimè prospiciatur. Sed contra hanc restitutionem dicunt DD. *protestantes*, habemus beneficium *competentiæ*, vel potius *retentionis*. Utinam hoc jure defendant, ne aliquando, dum venerit, qui justitias judicabit, & scrutabitur Jerusalem in lucernis, ipsos usque ad saccum, & peram excutiat, ubi ne quidem *beneficio cessionis* adjuvabuntur.

Illud etiam in favorem Ecclesiæ constitutum esse, asserit Manzius loc. cit. voce: *Ecclesiæ favor* n. 71. ut pactum de ingrediendo ex l. 3. C. de Pignor. quod frequenter creditores chirographis adjicere solent, respectu Ecclesiæ non valeat, rationem reddit Bonifacius Papa in cap. 3. C. 12. Q. 2. quod, *quidquid semel fuerit consecratum, Sanctum Sanctorum Domino erit, & ad jus pertinebit Sacerdotum. Propter quod inexcusabilis erit omnis, qui à Domino, & Ecclesia, cui competunt, aufert, vastat, invadit, vel eripit*. Bœhmerus adductam rationem non penitus rejicit, interim à *superstitione* haud alienam esse dicit. Quidquid enim compendio Sacerdotum cedit,

tit, bona Ecclesiastica hoc pacto *de ingrediendo* regulariter onerati non posse, cum *hypotheca speciali*, qualis tamen revera est *pactum de ingrediendo*, illa supponi nequeant. Putat tamen, eo casu locum habere, quando cum hoc pacto specialis hypotheca in bonis Ecclesiæ, accedente prævia causæ cognitione, & decreto Magistratûs, constituta fuit. Verùm hoc in Ecclesiis fortè

protestantium usum habere potest, in nostris Ecclesiis Decretum Magistratûs Laici frustra requiras. Hæc de juribus singularibus, quibus Ecclesia *creditor*, & *debitrix* gaudet in actibus *inter vivos*. Quibus porrò fruatur beneficiis circa testamenta, aliósque ultimæ voluntatis actus, suis locis nempe in Parte III. hujus Libri insinuabimus.

